

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้จัดแบ่งเป็นหัวข้อไว้ดังต่อไปนี้

1. ผลงานวิเคราะห์เกี่ยวกับวรรณกรรมของทมยันตี
2. ผลงานวิเคราะห์ด้านภาษาในผลงานวรรณกรรมต่างๆ
3. การให้นิยาม “อุปลักษณ์”
4. การจำแนกชนิดของคำ
5. ความหมายโครงสร้างนามวลี
6. การนิยาม “คำประสม” “คำซ้ำ” และ “คำซ้อน”
7. ผลงานวิเคราะห์ด้านอุปลักษณ์และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
8. ความหมายการจัดหมวดหมู่ตามความหมายประจำรูปภาษา

ผลงานวิเคราะห์เกี่ยวกับวรรณกรรมของทมยันตี

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจการวิเคราะห์ผลงานของทมยันตี พบว่า การวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีส่วนใหญ่ เป็นการวิเคราะห์ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น ในด้านการสะท้อนภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ด้านศาสนาและความเชื่อ หรือด้านสตรีนิยม ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์วรรณกรรมของทมยันตีด้านสังคมของ ประภา บุญญยนต์ (2538)

ประภา บุญญยนต์ (2538) ได้วิเคราะห์โครงสร้างและภาพสะท้อนสังคม การเมือง และเศรษฐกิจใน นวนิยายเรื่องคู่กรรมของทมยันตี วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และประเมินคุณค่าในด้านโครงสร้าง ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และแก่นเรื่อง พร้อมทั้งวิเคราะห์ภาพสะท้อน สังคม การเมืองและเศรษฐกิจที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่องคู่กรรมของทมยันตี

จากการศึกษาพบว่า นวนิยายเรื่องคู่กรรมทั้ง 2 ภาค มีลักษณะคล้ายคลึงกันในด้าน โครงสร้างและกลวิธีการประพันธ์ เกี่ยวกับโครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา และฉาก แตกต่างกัน

ด้านแก่นเรื่อง สำหรับภาพสะท้อนสังคมการเมือง และเศรษฐกิจปรากฏว่า นวนิยายเรื่องอุกรรมภาคสองจะสะท้อนได้มากกว่าอุกรรมภาคหนึ่ง

2. การวิเคราะห์วรรณกรรมของทมยันตีด้านความเชื่อและศาสนาของ อาทิตย์ ตันติวงศ์ (2538)

อาทิตย์ ตันติวงศ์ (2538) ได้วิเคราะห์ความเชื่อในนวนิยายเรื่อง ฌาน จิตา และมายา ของทมยันตี วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ ความเชื่อในนวนิยายเรื่อง ฌาน จิตา และมายาของทมยันตี โดยแบ่งความเชื่อออกเป็น 10 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับโชคชะตาของมนุษย์ ความเชื่อเกี่ยวกับเวทย์มนต์คาถาและเครื่องรางของขลัง ความเชื่อเรื่องล้างสังขันธ์ และความฝัน ความเชื่อเรื่องอำนาจจิต ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตหลังความตายความเชื่อเรื่องกรรมและวิบากแห่งกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับอริยสัจ 4 ความเชื่อเกี่ยวกับไตรลักษณ์ และความเชื่อเกี่ยวกับ ปฏิจัมพูบาท

อาทิตย์ ตันติวงศ์ (2538) ได้สรุปผลการวิเคราะห์งานวิจัยนี้ ดังนี้

- (1) นวนิยายเรื่อง ฌาน ปรากฏความเชื่อ 8 ประการ ที่ไม่ปรากฏได้แก่ความเชื่อเกี่ยวกับโชคชะตามนุษย์และความเชื่อเรื่องล้างสังขันธ์และความฝัน
- (2) นวนิยายเรื่องจิตา ปรากฏความเชื่อทั้งหมด 10 ประการ
- (3) นวนิยายเรื่องมายา ปรากฏความเชื่อ 9 ประการ โดยไม่ปรากฏ ความเชื่อเกี่ยวกับปฏิจัมพูบาท

3. การวิเคราะห์วรรณกรรมของทมยันตีด้านแนวคิดทางด้านสตรีนิยมของ ภัทรพร หงษ์ทอง (2538)

ภัทรพร หงษ์ทอง (2538) ได้ศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตีระหว่างพุทธศักราช 2506-2534 วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีโดยยึดกรอบแนวคิดทฤษฎีวิเคราะห์ เพื่อพิสูจน์ว่า วรรณกรรมหรือนวนิยายของทมยันตีมีลักษณะเป็นวรรณกรรมสตรีและทมยันตีเป็นนักเขียนสตรีไทยที่มีการพัฒนาทางความคิดเพื่อพัฒนาสตรีอย่างชัดเจน

ผลการวิเคราะห์พบว่า นวนิยายของทมยันตีในช่วงพุทธศักราช 2506-2534 มีลักษณะเป็นงานเกี่ยวกับสตรีที่เขียนขึ้น โดยนักเขียนสตรีมืออาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสตรีอย่างชัดเจนโดยการนำเสนอปัญหาต่างๆ เรื่องชีวิตส่วนตัว การครอบครัวและการเมือง โดยสร้างตัวละครหญิงเป็นตัว

เดินเรื่อง เป็นตัวแทนของสตรีที่มีความเป็นกุลสตรีและมีความเป็นสตรียุคใหม่ใจแข็ง นวนิยายของทมยันตีมีมุมมองที่เด่นชัดในการเรียกร้องเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำของบุรุษและสตรีในสังคมไทย

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมของทมยันตีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าเป็นการวิเคราะห์ในเชิงสังคมศาสตร์ ไม่ใช่ด้านภาษาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นอีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจ น่าศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาการวิเคราะห์วรรณกรรมอื่นๆ ว่ามีการวิจัยเชิงการใช้ภาษาเป็นไปในแนวใดบ้าง

ผลงานด้านการวิเคราะห์ด้านภาษาในวรรณกรรมอื่นๆ

จากการสำรวจการวิเคราะห์ผลงานของทมยันตีแล้ว ซึ่งไม่มีการวิเคราะห์ในเชิงภาษาศาสตร์เลย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจการวิเคราะห์วรรณกรรมต่างๆ ในเชิงภาษา ซึ่งพบว่า มีผู้ได้ทำการวิจัยวรรณกรรมต่างๆ บ้างแล้วในด้าน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องการใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมในหนังสือเรียนภาษาไทย โดย นาดยา บัวลอย (2539)

นาดยา บัวลอย (2539) ศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมในหนังสือเรียนภาษาไทย วิชาเลือกเสรี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในวรรณกรรม ในหนังสือเรียน ภาษาไทย วิชาเลือกเสรี ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีดำเนินการวิจัย คือ ทำการศึกษาวรรณกรรมที่ปรากฏใน หนังสือเรียนภาษาไทย วิชาเลือกเสรี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งสิ้น 33 เรื่อง ประกอบด้วยนวนิยาย 3 เรื่อง เรื่องสั้น 5 เรื่อง บทละครพูด 4 เรื่อง บทร้อยกรอง 13 เรื่อง วรรณคดี 8 เรื่อง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับ ภาพพจน์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นการวิเคราะห์ แล้วนำมาวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมที่ กำหนดไว้

ผลการวิเคราะห์ นาดยา บัวลอย (2539) พบว่า ภาพพจน์ที่ปรากฏมากที่สุดในวรรณกรรม ทั้ง 33 เรื่อง คือ ภาพพจน์นามนัย รองลงมาคือ ภาพพจน์ อุปมา-อุปไมย ภาพพจน์นามนัยปรากฏมากในวรรณกรรมเรื่อง “สายลมเสียงซอ” “อันตราคนี” และ “เรามีสิทธิ์เสรีที่จะรัก” ภาพพจน์อุปมา-อุปไมย ปรากฏมากในวรรณกรรมเรื่อง “นิราศภูเขาทอง” และ “รามเกียรติ์”

2. การวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่อง สุนทรียภาพในวรรณกรรมร้อยกรอง ของไพวรินทร์ ขาวงาม โดยพรพิมล พิมสวัสดิ์ (2542)

พรพิมล พิมสวัสดิ์ (2542) ศึกษาเรื่องสุนทรียภาพในวรรณกรรมร้อยกรอง ของไพวรินทร์ ขาวงาม งานวิจัยเรื่องนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสุนทรียภาพในวรรณกรรมร้อยกรอง ของไพวรินทร์ ขาวงาม จากกวีนิพนธ์ 266 เรื่อง ผลการศึกษาปรากฏว่า ลักษณะสุนทรียภาพในวรรณกรรมร้อยกรอง ของไพวรินทร์ ขาวงามทั้ง 4 ลักษณะ คือ สุนทรียภาพด้านรูปแบบ การใช้คำ ความหมาย และความประสมกลมกลืนของรูปแบบเนื้อหา และแนวคิด

จากการสำรวจการวิเคราะห์วรรณกรรมต่างๆ ในเชิงภาษา พบว่า แม้จะมีผู้ได้ทำการวิจัยวรรณกรรมต่างๆ การศึกษาการวิเคราะห์อุปลักษณ์ที่พบวรรณกรรมในด้านต่าง ๆ นั้นมีแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การวิเคราะห์อุปลักษณ์ในงานวรรณกรรม เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และอาจเป็นการใช้อุปลักษณ์ในวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานวรรณกรรมประเภทนวนิยาย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นวนิยายได้รับความนิยม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์อุปลักษณ์ในนวนิยายของทมยันตี ซึ่งเป็นนักประพันธ์ชื่อดังที่ได้รับความนิยมอย่างมากในสังคมไทยปัจจุบัน

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากำหนดนิยามของอุปลักษณ์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์อุปลักษณ์ในนวนิยายของ ทมยันตี ซึ่ง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานิยามของอุปลักษณ์ ดังนี้

การให้นิยาม “อุปลักษณ์”

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบนิยามของอุปลักษณ์ พบว่า มีการให้นิยามและความหมายของอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 2 แห่ง ดังต่อไปนี้

1. การให้ความหมายอุปลักษณ์ตามพจนานุกรมวรรณกรรมอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2545)

ราชบัณฑิตยสถาน (2545: 261) ได้ให้นิยามของคำว่า “อุปลักษณ์” ว่า “อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง ภาพพจน์ที่นำเอาสิ่งสองสิ่งหรือมากกว่าที่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันมาเปรียบเทียบกัน โดยเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยตรง เช่น “เขาเป็นสิงห์ทะเลทราย” หรือ “เธอเป็นแก้วตาดวงใจของพ่อแม่...”

นอกจากนี้ ยังมีอุปมาอีกลักษณะหนึ่ง เรียก อุปมาลดสภาพ (Diminishing metaphor) หมายถึง ภาพพจน์ที่สละ (ความคิดเห็นที่ต้องการแสดงออกหรือเรื่องที่จะนำมาเปรียบเทียบ) กับสื่อการเปรียบ (ภาพลักษณ์ ซึ่งนำไปสู่ความคิด หรือเรื่องที่ต้องการจะกล่าวถึง) ที่นำมาเปรียบเทียบเข้ากันไม่ได้ อุปมาชนิดนี้เกิดขึ้นเมื่อจินตภาพที่นำมาใช้มีความห่างไกล ไม่กลมกลืนกัน ผลที่ได้มักจะเป็นข้อความที่คมคาย ชวนให้พิจารณาและกระตุ้นความคิด ภาพพจน์ชนิดนี้มักปรากฏในกวีนิพนธ์แนวอภิปราย ตัวอย่างอุปมาลดสภาพในกวีนิพนธ์ไทย ได้แก่ บทกวีชื่อ “ซ่อนกุ่ม” ในชุด มือนั้นสีขาว ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ (อ้างใน ราชบัณฑิตยสถาน, 2545: 134) ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

กุ่มฝอยชักฝุง

กริดฟองฟองฝอย

คิดตัวขึ้นหย้อย

สุดแรงร่วงผล้อย

เคลื่อนฝุงฟองฟองย้อนน้ำ

พรางพรายประกายทอง

เรื่องรองเป็นวงรุ่ง

ฟูฟองละอองฟุ้ง

ไหนดฝอยน้ำไหนดฝอยกุ่ม

เคลื่อนฝุงคล้อยคั่งคึกครื้น

พริ้งพรายประกายตา

เทพธิดาท้องทุ่ง

เห็นขบวนเพชรรุ่ง

ไหนดละอองพลิวพลุ่ง

ถือตะแกรงซ่อนกุ่มประคองคอย

ขบวนพลิวละอองวาว

กระพริบราวเพชรรุ่ง

กระพริบพรายกระพริบพลุ่ง

เทพธิดาท้องทุ่ง

ค้ำตะแกรงซ่อนกุ่มตะลึงแล

กระเตงตะแกรงว่างกลับ

ตะพายตะของไร่กุ่ม

หทัยยังพร่างเพชรรุ่งมิวายเลย

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่า ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ ได้กล่าวเปรียบเทียบ “กุ่มฝอย” ที่กระโดดตามสายน้ำว่าดูเป็นประกายระยิบเหมือนแสงเพชรที่แพรพรายระยับ

2. การให้ความหมายอุปลักษณ์ของ ชุมสาย สุวรรณชมภู (2540)

ชุมสาย สุวรรณชมภู (2540: 44) กำหนดความหมายของอุปลักษณ์ ดังต่อไปนี้

อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยมักใช้คำว่า “เป็น คือ เท่า” ในการเปรียบเทียบ และมีความหมายลึกซึ้งกว่าอุปมา

นอกจากนั้น ชุมสาย (2540: 44) ยังกล่าวอีกว่า มีอุปลักษณ์อีกประเภทหนึ่งที่ใช้กันมาก คือ อุปลักษณ์โดยนัย (Implicit Metaphor) เป็นการเปรียบเทียบคล้ายคำว่าอุปลักษณ์แต่ไม่มีคำว่า “เป็น” ปรากฏอยู่ในข้อความโดยผู้อ่านหรือผู้ฟังตีความหมายเองว่าสิ่งที่นำไปเปรียบเทียบนั่นคืออะไร

นอกจากการวิเคราะห์เพื่อหาอุปลักษณ์ในนวนิยายแล้ว ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ชนิดของคำของอุปลักษณ์ที่ผู้วิจัยพบในนวนิยายทั้งห้าเรื่องด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการให้ความหมายชนิดของคำ เพื่อกำหนดเป็นขอบเขตของความหมายของชนิดของคำ ดังต่อไปนี้

การจำแนกชนิดของคำ

เนื่องจากภาษามีวิวัฒนาการและได้เปลี่ยนแปลงไปมากจากอดีตถึงปัจจุบัน และนักภาษาศาสตร์เองก็ได้ศึกษากันอย่างไม่มีที่สิ้นสุดจึงมีการศึกษาดังแต่โครงสร้างทางภาษาแบบไวยากรณ์ดั้งเดิมจนกระทั่งเป็นไวยากรณ์สมัยใหม่ และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน ชนิดของคำในทฤษฎีไวยากรณ์แต่ละทฤษฎีย่อมแตกต่างกันตามแนวคิดของทฤษฎีนั้นๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการแบ่งและการกำหนดขอบเขตของชนิดของคำในแต่ละทฤษฎีไวยากรณ์ ดังต่อไปนี้

1. การจำแนกชนิดของคำโดยตามไวยากรณ์ดั้งเดิมพระยาอุปกิตศิลปสาร (2546)

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2546: 70-112) ได้มีการการจัดหมวดหมู่ชนิดของคำตามหลักไวยากรณ์ดั้งเดิม โดยแบ่งเป็น 7 ชนิด สรุปได้ดังนี้

1.1 **คำนาม** คือ คำที่ใช้บอกชื่อคนสัตว์ สิ่งของ เป็นต้น เช่น คน บ้านเมือง เชียงใหม่ ส่องกง โขลง ผุง ตัว การกิน ความงาม เป็นต้น

1.2 **คำสรรพนาม** คือ คำที่ใช้แทนชื่อต่างๆ เช่น ผม ดิฉัน เขา ที่ เป็นต้น

1.3 **คำกริยา** คือ คำบอกอาการของคน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น หรือคำที่แสดงอาการของนาม หรือสรรพนาม เพื่อให้รู้ว่านามหรือสรรพนามนั้นทำอะไรหรือเป็นอย่างไร เช่น นั่ง เดิน นอน ไป ดับ เป็นต้น

1.4 **คำวิเศษณ์** คือคำประกอบคำอื่น ให้มีความแตกต่างออกไป หรือประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความที่แปลกออกไป เช่น ดี ชั่ว ขาว ตา สูง เร็ว ช้า เป็นต้น

ตามความหมายของพระยาอุปกิตศิลปสารนี้จะรวมคำกริยวิเศษณ์ (adverb) ซึ่งทำหน้าที่ขยายคำกริยา หรือคุณศัพท์ (adjective) ที่ใช้ขยายคำนามไว้ด้วยกันเพราะทำหน้าที่เหมือนกัน คือ ขยายคำอื่นให้มีความแตกต่างออกไป

1.5 **คำบุพบท** คือ คำที่นำหน้านาม สรรพนาม หรือ กริยาบางพวกที่เรียกว่า สภาวะมาลา เพื่อบอกตำแหน่งของคำนาม สรรพนาม หรือกริยาเหล่านั้นว่ามีหน้าที่อะไร เช่น แก่ แด่ ต่อ เพื่อ เป็นต้น

1.6 **คำสันธาน** คือ คำเชื่อมคำหรือความให้ติดต่อกัน หรือคำซึ่งใช้ต่อเชื่อมถ้อยคำให้ติดต่อกันเป็นเรื่องราวเดียวกัน เช่นคำว่า และ กับ เพราะฉะนั้น ก็...จึง กว่า...ก็ เป็นต้น

1.7 **คำอุทาน** คือ คำที่บอกเสียงต่างๆ เช่น เออ โออึ แะ โห อนิจจา เป็นต้น

2. การจำแนกชนิดของคำตามไวยากรณ์ไทยตามทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง โดย วิจิตร ภาณุพงษ์ (2541)

ในการจำแนกชนิดของคำ วิจิตร ภาณุพงษ์ (2541: 51) ใช้เกณฑ์ตำแหน่งของคำ โดยมีกรอบประโยคทดสอบ ซึ่งแบ่งคำออกเป็น 26 หมวดคำ

หมวดคำทั้ง 26 หมวดนี้ เมื่อพิจารณาดูหน้าที่ในฐานะที่เป็นส่วนของประโยคจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ คำหลักและคำไวยากรณ์

คำหลัก หมายถึง คำที่สามารถทำหน้าที่เป็น ส่วนของประโยค ตามลำพังใน ประโยคเริ่มได้ มี 7 หมวด คือ

(1) คำนาม

- (2) คำกริยากรรม
- (3) คำกริยากรรม
- (4) คำกริยาวิกรรม
- (5) คำสรรพนาม
- (6) คำบอกเวลาประเภทที่ 1
- (7) คำพิเศษ

คำไวยากรณ์ หมายถึง คำที่ไม่สามารถทำหน้าที่เป็น ส่วนของประโยค ตามคำพังในประโยคเริ่มได้ ต้องทำหน้าที่อื่นๆ ร่วมกับ คำหลัก แบ่งเป็น 2 พวกคือ คำขยาย และคำเชื่อม

1. คำขยาย แบ่งออกเป็น คำขยายนามและคำขยายกริยา

1.1 คำขยายนาม มี 11 หมวด คือ

- (1) คำลักษณนาม
- (2) คำคุณศัพท์
- (3) คำจำนวนนับ
- (4) คำลำดับที่
- (5) คำหน้าจำนวน
- (6) คำหลังจำนวน
- (7) คำบอกกำหนดเสียงโท
- (8) คำบอกกำหนดเสียงตรี จัตวา และคำไม่บอกกำหนด
- (9) คำบอกเวลาประเภทที่ 2
- (10) คำลงท้าย
- (11) คำพิเศษ

1.2 คำขยายกริยา มี 7 หมวด คือ

- (1) คำช่วยหน้ากริยา
- (2) คำช่วยหลังกริยา

- (3) คำปฏิเสธ
- (4) คำหน้ากริยา
- (5) คำหลังกริยา
- (6) คำกริยาวิเศษณ์
- (7) คำลงท้าย

2. คำเชื่อม มี 3 หมวด คือ

- (1) คำเชื่อมนาม
- (2) คำเชื่อมอนุพากย์
- (3) คำบุพบท

วิจินต์ ภาณุพงษ์ ใช้กรอบประโยคทดสอบโดยกำหนดคำนามและคำกริยาชนิดต่างๆ ซึ่งใช้กรอบประโยคทดสอบเป็นคู่ๆ รวมกัน 3 คู่ โดยในแต่ละกรอบมีคำ 3 คำ นับเป็น 3 ตำแหน่ง เนื่องจากแต่ละกรอบมีช่องว่างที่เว้นไว้กรอบละ 2 ช่อง จึงจำเป็นต้องหาวิธีบ่งชี้แน่ชัดว่าตำแหน่งไหนเป็นตำแหน่งของคำชนิดใด ในที่นี้จะใช้เครื่องหมาย 1 และเครื่องหมาย 2 คือ

- 1. 1 2 แล้ว
- 2. 1 กำลัง 2

หมายความว่า คำใดก็ตามที่สามารถอยู่ในตำแหน่ง 1 ในประโยคทดสอบทั้งสองนี้ เราจะถือว่า คำนั้นเป็นคำในหมวดคำนาม (เช่น ฟน งาน บทความ อาหารเย็น ฯลฯ) (วิจินต์ ภาณุพงษ์, 2541: 52) ในที่นี้ ผู้วิจัยทดสอบคำว่า “ฟน” แทนคำในตำแหน่ง 1 และคำว่า “ตก” แทนคำในตำแหน่ง 2 ด้วย

- 3. ฟน ตก แล้ว
- 4. ฟน กำลัง ตก

คำว่า “ฟน” ปรากฏในตำแหน่ง 1 ได้ในกรอบ 3 และ 4 จึงถือว่า ฟน เป็น คำนาม เช่นเดียวกันกับคำว่า “ตก” สามารถปรากฏในตำแหน่ง 2 ได้ในกรอบ 3 และ 4 จึงถือว่า ตก เป็น กริยา

นอกจากนี้ วิจิตร ภาณุพงษ์ (2541: 42) กล่าวถึง คำบ่งเวลาว่าเป็นคำที่แสดงเวลาที่เกิดกริยา เช่น คำว่า ได้ เคย แล้ว อยู่ จะ เป็นต้น ซึ่งคำบ่งเวลาส่วนใหญ่อยู่หน้ากริยา ยกเว้น คำว่า แล้ว และอยู่ ตัวอย่างที่ 5 แสดงการใช้คำบ่งเวลา จะ หน้ากริยา

5. น้อง จะ กลับ ตอนบ่าย

นอกจากนี้ วิจิตร ภาณุพงษ์ (2541: 79) ได้ให้คำจำกัดความ วลี ว่าเป็นส่วนของประโยคจะประกอบด้วยคำๆ เดียว หรือ หลายคำก็ได้ แบ่งเป็น 5 ชนิด ได้แก่ นามวลี กริยาวลี วิเศษวลี สถานวลี กาลวลี ชนิดใดชนิดหนึ่งใน 4 ชนิดนี้ คือ หน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หน่วยกรรมรอง และหน่วยนามเดี่ยว

ตัวอย่างคำนามกับส่วนขยาย (วิจิตร ภาณุพงษ์, 2541: 79-80)

ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน	รถคันนี้สวย
ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรง	เขาจะเชิญเราสองคน
ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมรอง	เราจะให้ของขวัญคุณคนนี้
ทำหน้าที่เป็นหน่วยนามเดี่ยว	สนุก ก่อนเดียวเท่านั้น

ในการอธิบายไวยากรณ์โครงสร้างนั้น วิจิตร ภาณุพงษ์ (2541: 82) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่จะประกอบเข้าเป็นนามวลีได้นั้น มี 5 องค์ประกอบด้วยกัน คือ หน่วยหลัก (ล) หน่วยคุณศัพท์ (ค) หน่วยจำนวน (จ) หน่วยกำหนด (ก) และหน่วยขยายเสริม (ขส) โดยองค์ประกอบทั้งห้านี้ อาจจะนำมาประกอบเข้าเป็นแบบโครงสร้างนามวลีได้ 17 แบบ (วิจิตร ภาณุพงษ์, 2541: 85-87) ดังนี้

1. ล	เช่น	เสื้อ ถิ่น ร่มกะหมวก
2. ล ค	เช่น	เสื้อใหม่
3. ล จ	เช่น	หมอนใบ
4. ล ก	เช่น	เสื้อ นี้
5. ล ค จ	เช่น	เสื้อใหม่สองตัว
6. ล จ ค	เช่น	เนื้อสองชิ้นใหญ่
7. ล ค ก	เช่น	เสื้อ ใหม่ นี้

8. ล จ ก	เช่น	เสื้อ สอง ตัว นี้
9. ล ก จ	เช่น	เสื้อนี้ตัวเดียว
10. ล ค จ ก	เช่น	เสื้อใหม่สองตัวนั้น
11. ล ค ก จ	เช่น	เสื้อใหม่ตัวนี้ตัวเดียว
12. ล จ ค ก	เช่น	เนื้อสองชิ้นใหญ่นี้
13. ล ข ส	เช่น	หนังสือค่อนข้างมาก
14. ล ค ข ส	เช่น	รถเล็กส่วนมาก
15. ล ข ส จ	เช่น	คนธรรมดาสองคน
16. ล ค จ ข ส	เช่น	บ้านหลังใหญ่สองหลังที่บนเนิน
17. ล จ ค ข ส	เช่น	เนื้อสองชิ้นใหญ่ในงาน

จากการจัดหมวดหมู่คำของวิจิตรนัยเป็นการจัดหมวดหมู่คำตามแนวไวยากรณ์โครงสร้าง นอกจากนี้ยังนักไวยากรณ์ไทยได้แก่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2546) ซึ่งได้ศึกษาการจำแนกชนิดของคำของ ฟรีส ตามแนวทฤษฎีแนวใหม่ ดังแสดงต่อไปนี้

3. การจำแนกชนิดของคำตามทฤษฎีแนวใหม่ โดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2546)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2546: 135-139 อ้างถึง Fries, 1952: 64) กล่าวว่า การแบ่งชนิดของคำในไวยากรณ์ดั้งเดิมว่าไม่มีกฎเกณฑ์สม่ำเสมอบ่อยครั้งที่เราพบปัญหาในการระบุชนิดของคำเพราะขัดแย้งกับเกณฑ์ที่ใช้ ดังนั้น ฟรีส แบ่งชนิดของคำออกเป็น 2 ประเภท คือ คำบ่งเนื้อหา และ คำบ่งหน้าที่

1. คำบ่งเนื้อหา (content word) หมายถึง คำที่มีความหมายด้านศัพท์สมบูรณ์ในตัวเอง ไม่ต้องอาศัยบริบท เป็นได้เป็น 4 ประเภท คือ Class 1, Class 2, Class 3 และ Class 4 ตรงกับไวยากรณ์ดั้งเดิมที่เรียกว่า noun, verb, adjective และ adverb ตามลำดับ ฟรีสไม่ได้ใช้ความหมายเพื่อระบุลักษณะของคำแต่ละชนิด แต่ใช้กรอบโครงสร้างของประโยคเป็นตัวบ่งบอกว่าเป็นคำชนิดใด เช่น ระบุว่า คำที่อยู่ใน Class 1 ต้องปรากฏในกรอบเหล่านี้ได้

Class 1

Frame A	(the) is/was good	→	The concert was good.
	s are/were good	→	Reports were good.

Frame B	The remembered the	→	The woman remembered the tax .
---------	--------------------------------	---	--

Frame C	The went there	→	The team went there.
---------	----------------------	---	-----------------------------

Class 2

Frame A	The concert good.	→	The concert was good.
---------	-------------------------	---	------------------------------

	Reports good.	→	Reports were good.
--	---------------------	---	---------------------------

Frame B	The woman the tax.	→	The woman remembered the tax.
---------	--------------------------	---	--------------------------------------

Frame C	The team there.	→	The team went there.
---------	-----------------------	---	-----------------------------

Class 3

Frame A	The Concert was	→	The concert was good .
---------	-----------------------	---	-------------------------------

	Reports were	→	Reports were good .
--	--------------------	---	----------------------------

Frame B	The concert was necessary	→	The good concert was necessary.
---------	---------------------------------	---	--

Class 4

Frame A	The concert was good	→	The concert was good sometimes .
---------	----------------------------	---	---

	The reports are good	→	Reports are good now .
--	----------------------------	---	-------------------------------

2. คำบ่งหน้าที่ (function words) หมายถึง คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ เป็นคำที่ไม่มี
ความหมายในตัวเอง ต้องอาศัยบริบท จึงจะระบุความหมายของคำบ่งหน้าที่ได้ แต่ไม่ชัดเจนเท่าคำ
บ่งเนื้อหา นอกจากนั้นอาจสังเกตได้ว่า คำบ่งหน้าที่มักเป็นคำที่มีความถี่ในการใช้มากกว่าคำบ่ง
เนื้อหา เพราะจะปรากฏซ้ำๆ จนเป็นที่สังเกตเห็นได้ง่าย

4. การจำแนกชนิดของคำ ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การก (Lexicase) โดย Kitima Indrambarya (1994)

Kitima Indrambarya (1994: 79-81) ได้วิเคราะห์ชนิดของคำในภาษาไทยตามแนวทฤษฎี

ไวยากรณ์ศัพท์การก (Lexicase) โดยได้แบ่งชนิดของคำในภาษาไทยออกเป็น 8 ชนิด ดังนี้

1. **คำนาม (Noun)** เป็นส่วนหลักในโครงสร้างนามวลี
2. **คำกริยา (Verb)** เป็นภาคแสดงของประโยค
3. **คำคุณศัพท์ (Adjective)** ทำหน้าที่ขยายคำนาม ในภาษาไทย เป็นส่วนขยายที่ตามหลังคำนาม
4. **คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb)** เป็นส่วนหลักของวิเศษณ์วลีมีหน้าที่ขยายคำกริยา คุณศัพท์ และ วิเศษณ์
5. **คำบ่งชี้ (Determiner)** คำบ่งชี้สามารถเกิดเป็นส่วนขยายส่วนสุดท้ายของนามวลี
6. **คำบุพบท (Preposition)** คำบุพบทเป็นคำหลักในบุพบทวลี โดยที่บุพบทวลีสามารถเป็นส่วนขยายของกริยาวลี นามวลี
7. **คำสันธาน (Conjunction)** ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมประโยคสองประโยค หรือวลีสองวลีให้ต่อเนื่องกัน
8. **คำลงท้าย (Sentence Particle)** เป็นส่วนท้ายของวลี เกิดในส่วนท้ายของประโยค ในภาษาไทยใช้บอกความรู้สึก คำแนะนำ และระบุความเป็นประโยคคำถาม

ในการหาชนิดของคำที่ปรากฏในกรอบ NP V NP ____ NP Kitima (1993) ได้เสนอวิธีการจำแนกชนิดของคำ 5 วิธี ดังนี้

1. **การย้ายตำแหน่งของคำนามที่ตามหลังคำที่ต้องการทดสอบมาวางไว้ท้ายสุดของประโยค (Topicalization of the Following noun)** เทคนิคนี้ใช้ในการแยกบุพบทและคำนาม (relator noun) ออกจาก คำกริยาและคำกริยาวิเศษณ์

กล่าวคือ หากผ่านการทดสอบ หมายถึง การย้ายตำแหน่งยังคงทำให้ประโยคที่ทำการทดสอบเป็นที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทย คำที่ทดสอบมีคุณสมบัติเป็นคำกริยา หรือกริยาวิเศษณ์ และหากประโยคที่การทดสอบไม่เป็นที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทย คำนั้นจะมีคุณสมบัติเป็นคำบุพบท หรือคำนามบ่งความสัมพันธ์ (relator noun)

การทดสอบคำบุพบท

ตัวอย่างที่ 1ก แดงคุยกับเล็ก

ตัวอย่างที่ 1ข *เล็กน้อย แดงคุยกับ

Kitima Indrambarya (1993: 102-103)

ตัวอย่างประโยคที่ 1ก เป็นการทดสอบคำบุพบท “กับ” เมื่อนำคำนามที่ตามหลังบุพบท “เล็กน้อย” มาอยู่ซ้ายสุดของประโยค ปรากฏว่า ประโยคไม่เป็นที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทย

การทดสอบคำนาม

ตัวอย่างที่ 2ก แดงวางหนังสือบนโต๊ะนี้

ตัวอย่างที่ 2ข *โต๊ะนี้ แดงวางหนังสือบน

ตัวอย่างประโยคที่ 2ก เป็นการทดสอบคำคำนามบ่งความสัมพันธ์ “บน” เมื่อนำคำนามที่ตามมาก็คือ คำว่า “โต๊ะ” มาอยู่ซ้ายสุดของประโยค ปรากฏว่า ประโยคไม่เป็นที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทย

การทดสอบคำกริยา

ตัวอย่างที่ 3ก แดงซื้อขนมแจกเด็กๆ

ตัวอย่างที่ 3ข เด็กๆนะ แดงซื้อขนมแจก

Kitima Indrambarya (1993: 103-104)

ตัวอย่างประโยค 3ก ต้องการทดสอบชนิดของคำกริยา “แจก” และเมื่อทำการทดสอบ โดยย้ายคำว่า “เด็กๆ” มาอยู่ซ้ายสุดของประโยค ปรากฏว่า ประโยคยังคงถูกในไวยากรณ์ไทย

การทดสอบคำกริยาวิเศษณ์

ตัวอย่างที่ 4ก เขาทิ้งหนังสือไว้บ้านนั้น

ตัวอย่างที่ 4ข บ้านนั้นนะ เขาทิ้งหนังสือไว้

Kitima Indrambarya (1994:106)

ตัวอย่างประโยค 4ก คำกริยาวิเศษณ์ “ไว้” สามารถอยู่ท้ายประโยคได้

2. การนำคำที่สงสัยพร้อมคำนามที่ตามมาข้างท้ายย้ายมาอยู่ซ้ายสุดของประโยค

(Topicalization of the words in question together with the following noun) หมายถึง หากการนำคำที่สงสัยพร้อมคำนามที่ตามมาข้างท้ายย้ายมาอยู่ซ้ายสุดของประโยค และทำให้ประโยคเป็นที่ยอมรับในระบบไวยากรณ์ไทย คำที่ทำการทดสอบมีคุณสมบัติเป็นคำบุพบทหรือคำนาม

บ่งสัมพันธ์ และหากไม่เป็นที่ยอมรับในระบบไวยากรณ์ไทยแสดงว่าคำหลักของวลีนั้นมีคุณสมบัติเป็นคำกริยาหรือกริยาวิเศษณ์

ตัวอย่าง เช่น

การทดสอบคำนามบ่งสัมพันธ์

ตัวอย่างที่ 5ก แดงวางหนังสือบนโต๊ะนี้

ตัวอย่างที่ 5ข บนโต๊ะนี้ แดงวางหนังสือ Kitima Indrambarya (1993: 105)

จากตัวอย่างประโยคที่ 5ก ต้องการทดสอบชนิดของคำว่า “บน” และเมื่อทำการทดสอบแล้ว กล่าวคือ ย้ายวลีว่า “บนโต๊ะนี้” มาอยู่ซ้ายสุดของประโยค ปรากฏว่า ประโยคที่ทำการทดสอบแล้ว เป็นประโยคที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทยจัดว่าเป็นคำนาม

การทดสอบคำบุพบท

ตัวอย่างที่ 6ก กับเล็กแดงคุย แต่กับนิดาแดงไม่ได้คุย (Kitima Indrambarya, 1994: 106)

ประโยคนี้ทดสอบคำว่า “กับ” ประโยคเป็นที่ยอมรับได้ในไวยากรณ์ไทย จึงจัดว่า “กับ” เป็น บุพบท

การทดสอบคำกริยา

ตัวอย่างที่ 7ก *แจกเด็ก แดงซื้อขนม (Kitima Indrambarya, 1994: 106)

ประโยคนี้ทดสอบคำกริยา “แจก” ผลก็คือ ประโยคไม่เป็นที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทย

การทดสอบคำกริยาวิเศษณ์

ตัวอย่างที่ 8ก *ไว้บ้านนั้น เขาทิ้งหนังสือ (Kitima Indrambarya, 1994:106)

จากการทดสอบคำกริยาวิเศษณ์ “ไว้” ประโยคไม่เป็นที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทย

3. การทดสอบชนิดของคำด้วยความสามารถในการเลือกใช้คำปฏิเสธ (Choice of negation word) หมายถึง การทดสอบชนิดของคำด้วยความสามารถเลือกในการใช้คำปฏิเสธ กับคำที่ต้องการทดสอบ โดยมีเงื่อนไขว่า

3.1 หากคำที่ต้องการพิสูจน์ สามารถนำหน้าโดยคำว่า “ไม่” หรือ “ไม่ได้” นำหน้า แสดงว่าคำชนิดนั้นมีคุณสมบัติเป็นคำกริยาและกริยาวิเศษณ์

3.2 หากคำที่ต้องการพิสูจน์ สามารถนำหน้าโดยคำว่า “ไม่ใช่” นำหน้า แสดงว่า คำชนิดนั้นมีคุณสมบัติเป็นคำนามหรือคำบุพบท

ตัวอย่าง เช่น

การทดสอบคำนามบ่งสัมพันธ์

ตัวอย่างที่ 9ก	แดงวางหนังสือบนโต๊ะนี้	ไม่ใช่ บนโซฟานั้น
ตัวอย่างที่ 9ข	แดงวางหนังสือบนโต๊ะนี้	*ไม่ได้ บนโซฟานั้น
ตัวอย่างที่ 9ค	แดงวางหนังสือบนโต๊ะนี้	* ไม่ บนโซฟานั้น

Kitima Indrambarya (1993: 106)

จากตัวอย่างประโยคที่ 9ก เมื่อทำการทดสอบคำปฏิเสธโดยคำว่า **ไม่ใช่** กับนามวลี “บนโซฟานั้น” ปรากฏว่า ประโยคที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทย เพราะรูปปฏิเสธ **ไม่ใช่** สามารถใช้กับคำนามและคำบุพบท

การทดสอบคำกริยา

ตัวอย่างที่ 10ก	*แดงซื้อขนมแจกเด็กๆ ไม่ใช่ แจกหลาน
ตัวอย่างที่ 10ข	แดงซื้อขนมแจกเด็กๆ ไม่ แจกหลาน
ตัวอย่างที่ 10ค	แดงซื้อขนมแจกเด็กๆ ไม่ได้ แจกหลาน

Kitima Indrambarya (1993: 106)

จากตัวอย่างประโยคที่ 10ก เมื่อทำการทดสอบการยอมรับรูปปฏิเสธด้วยคำว่า (**ไม่/ไม่ได้**) ในกริยวลี “แจกหลาน” ปรากฏว่า เป็นประโยคที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทย ดังนั้นจึงจัดคำว่า “แจก” เป็นคำกริยา

เกณฑ์ทั้งสามเกณฑ์นี้ เป็นเกณฑ์การแยกคำนามและคำบุพบทออกจากคำกริยาและกริยาวิเศษณ์ แต่ยังคงมีการศึกษาเกณฑ์อื่นๆ เพื่อใช้แยกคำชนิดอื่นๆ ออกจากกันอีก ได้แก่ การแยกคำกริยาออกจากคำกริยาลี และการแยกคำบุพบทออกจากคำนาม ดังนี้

4. การทดสอบชนิดของคำด้วยการยอมรับรูปปฏิเสธ “ไม่” ในคำหลักของภาค

แสดง (The Root predicate with the negation word ไม่) คือ การทดสอบชนิดของคำในปริบทซึ่งคำที่ทดสอบทำหน้าที่เป็นคำหลักของภาคแสดงในประโยค หากเติมรูปปฏิเสธ “ไม่” หรือ “ไม่ได้” แล้ว ประโยคนี้ยังถูกต้องตามลักษณะไวยากรณ์ไทย คำหลักคำนั้นเป็นคำกริยา แต่หากไม่เป็นที่ยอมรับแสดงว่าคำหลักคำนั้นเป็นคำกริยาวิเศษณ์ เกณฑ์นี้ใช้ทดสอบกับคำที่ผ่านการทดสอบเกณฑ์ที่ 3 ที่กล่าวไปแล้ว และเป็นการแยกกริยาออกจากคำกริยาวิเศษณ์

ตัวอย่างที่ 11 การทดสอบกริยา แจก

แดงซื้อหนังสือแจกเด็ก

แดง “ไม่/ไม่ได้” แจกหนังสือเด็กๆ

Kitima Indrambarya, 1993(105-106)

จากตัวอย่างที่ 7 เมื่อเติมรูปปฏิเสธ “ไม่/ไม่ได้” แล้ว กริยา “แจก” ประโยคยังคงถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไทย

5. การยอมรับคำบ่งชี้เป็นส่วนขยาย (Determiner modification) คือ การนำคำที่ต้องการทดสอบในปริบทกับคำบ่งชี้หากประโยคนั้นเป็นที่ยอมรับในไวยากรณ์ไทยให้จัดว่าคำนั้นเป็นคำนาม เกณฑ์นี้ใช้แยกคำบุพบทจากคำนาม เนื่องจาก คุณสมบัติการยอมรับคำบ่งชี้เป็นส่วนขยายนี้เป็นคุณสมบัติเฉพาะของคำนาม ซึ่งบุพบทไม่สามารถยอมรับคำบ่งชี้เป็นส่วนขยายได้

ตัวอย่างที่ 12 แดงวางหนังสือบนนั้น

ตัวอย่างที่ 13 *แดงคุยกับนั้น

Kitima Indrambarya (1993: 106)

ตัวอย่างที่ 14 *แดงซื้อขนมแจกนั้น

ตัวอย่างที่ 15 *เขาทิ้งหนังสือไว้นั้น

Kitima Indrambarya (1993: 106)

จากตัวอย่างที่ 12 คำนามบ่งสัมพันธ์ (relator noun) ซึ่งนับเป็นคำนามชนิดหนึ่ง ยอมรับคำบ่งชี้ “นั่น” เป็นส่วนขยาย ในขณะที่คำบุพบท “กับ” ในตัวอย่างที่ 13 คำกริยา “แจก” ในตัวอย่างที่ 14 และคำกริยาวิเศษณ์ “ไว้” ในตัวอย่างที่ 15 ไม่ยอมรับคำบ่งชี้ “นั่น” เป็นส่วนขยาย เกณฑ์นี้จึงเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบคำนาม

จากการรวบรวมเกณฑ์ที่ Kitima Indrambarya (1993) ใช้ในการวิเคราะห์ชนิดของคำนาม ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีการที่ได้ผล และสามารถตรวจสอบชนิดของคำได้ด้วยตัวผู้วิจัยเอง อีกทั้ง เมื่อได้พบทวนการกำหนดชนิดของคำพบว่า Kitima Indrambarya (1994) ได้มีการวิเคราะห์ชนิดของคำไว้เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อความสอดคล้องกับวิธีการวิเคราะห์ชนิดของที่ผู้วิจัยเลือก ผู้วิจัยจึงเลือกทั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์ชนิดของคำ และการแบ่งชนิดของคำของ Kitima Indrambarya (1993) และ (1994) ทั้งหมด เพื่อให้ข้อมูลในงานวิจัยของผู้วิจัย สอดคล้อง เป็นไปในทางเดียวกันนั่นเอง

นอกจากนี้การวิเคราะห์คำคุณศัพท์ (Adjective) คำคุณศัพท์ (Adjective) ทำหน้าที่เป็นคำหลักในคุณศัพท์วลี Kitima Indrambarya (1994: 70) อ้างถึง (Saranya Savatmalaya, 1989: 165) ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำลักษณนาม คำคุณศัพท์เหล่านี้ได้แก่ แรก หลาย ทุก ก็ บ้าง 0-9 เลข ลำดับที่ (ที่ 1- ที่ n. (โดยที่ n หมายถึง ตัวเลข) และ จำนวนเลขตามหลัก เช่น สิบ ร้อย พัน

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปว่า หากคำอุปลักษณะใดพบคำที่อยู่ในกลุ่มคำคุณศัพท์ที่ Saranya Savatmalaya (1989) กล่าวไว้ ได้แก่ แรก หลาย ทุก ก็ บ้าง 0-9 เลขลำดับที่ (ที่ 1- ที่ n. (โดยที่ n หมายถึง ตัวเลข) และ จำนวนเลขตามหลัก เช่น สิบ ร้อย พัน ผู้วิจัยจะกำหนดให้คำอุปลักษณะนั้นๆ มีชนิดของคำเป็น คำคุณศัพท์

สรุป

จากการศึกษาการวิเคราะห์ชนิดของคำและเกณฑ์ในการกำหนดชนิดของคำ ซึ่งในส่วนของการแบ่งชนิดของคำนาม พบว่ามีหลายทฤษฎีด้วยกันที่มีการแบ่งชนิดของคำไว้ ทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษ และการนำทฤษฎีใหม่ๆ มาวิเคราะห์ชนิดของคำในภาษาไทย ผู้วิจัยเห็นว่า การแบ่งชนิดของคำตาม Kitima Indrambarya (1994) ซึ่งแบ่งชนิดของคำเป็น 8 ชนิดนั้น เป็นการแบ่งชนิดของที่น่าเชื่อถือ และ เนื่องจาก Kitima Indrambarya (1993) ได้เสนอวิธีการหรือเกณฑ์ในการ

วิเคราะห์ชนิดของคำโดยละเอียด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ชนิดของคำในงานวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 8 ชนิดตาม Kitima Indrambarya (1994) ได้แก่ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ คำบ่งชี้ คำบุพบท คำสันธานและคำลงท้าย และผู้วิจัยจะยึดเกณฑ์การแบ่งชนิดของคำของ Kitima Indrambarya (1993) เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ชนิดของคำของอุปถัมภ์ ในงานวิจัยเล่มนี้

ความหมายของโครงสร้างนามวลี

1. โครงสร้างนามวลีโดย อัญชลี สิงห์น้อย (2546) ใน หนังสือเรื่องคำนามประสม ศาสตร์และศิลป์ ในการสร้างคำไทย

อัญชลี สิงห์น้อย (2546) ได้แบ่งคำนามประสมในภาษาไทยออกเป็น 2 ชนิด ตามความแตกต่างกันในด้านของโครงสร้าง วากยสัมพันธ์ และ วลีสัมพันธ์ (อัญชลี สิงห์น้อย, 2546: 56) ดังนี้

- 1.1 คำนามประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยค (synthetic nominal compounds)
- 1.2 คำนามประสมชนิดนามล้วน (noun-noun compounds)

1.1 คำนามประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยค (Synthetic nominal compounds)

โดยทั่วไปแล้ว พบว่าในหน่วยหลักของคำนามประสมชนิดนี้จะเป็นคำนามและมีหน่วยขยายเป็นคำกริยาตัวเดียวหรืออาจจะมีคำนามต่อถัดไป เช่น บ้านเช่า ยานอนหลับ หมูเผือกเพรา เครื่องซักผ้า เรือเดินสมุทร เป็นต้น

ตัวอย่างของคำกลุ่มต่างๆ มีดังนี้

1. ผู้กระทำ-กริยา-(กรรม)	-	คนขับรถ
2. ผู้ประสบ-กริยา-(กรรม)	-	คนอ่าน ผู้ชมรายการ
3. เครื่องมือ-กริยา-(กรรม)	-	หม้อหุงข้าว
4. ผู้มีสภาพ – กริยา	-	ข้าวสวย
5. ผู้ถูกกระทำ-กริยา	-	ส้มตำ ถั่วยั่ว
6. สถานที่-กริยา-(กรรม)	-	ลานจอดรถ ม้านั่ง ตลาดนัด ลู่วิ่ง

7. เวลา-กริยา-(กรรม)	-	วันไหว้ครู วันหยุด ชั่วโมงเร่งด่วน เวลาตกฟาก
8. กริยา – ผู้กระทำ	-	พัฒน์ ชนวิ้ว กระโดดกบ แข่งรถ
9. กริยา-ผู้มีสภาพ	-	หวานใจต่างจังหวัด
10. กริยา-ผู้กระทำ-(ผู้ถูกกระทำ)	-	ผัดผัก ทอดมัน ตำกระท้อน ยกทรง

1.2 คำนามประสมชนิดนามล้วน (noun-noun compounds)

คำนามประสมชนิดนามล้วนนี้ มีโครงสร้าง วากยสัมพันธ์ และอรรถสัมพันธ์ที่แตกต่างจากคำนามประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยค อัญชลี สิงห์น้อย (2546: 110) ได้สรุปคำนามประสมชนิดนี้ด้วยตารางได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คำนามประสมแบบหน่วยนามล้วน

รูปแบบอรรถสัมพันธ์	ข้อความเทียบ	ตัวอย่าง
คำนามประสมแบบมีไวยากรณ์		
คำลูกกลุ่ม	คำหลักบ่งชนิดของคำขยาย	ดอกกุหลาบ รถจักรยาน
คำจากลักษณะนาม	คำหลักเป็นรูปร่างของคำขยาย	แผ่นกระดาษ ก้อนเลือด
หัวข้อ	คำหลักเป็นประเด็นเกี่ยวกับคำขยาย	โรคเลือด งานบุญ
ส่วนประกอบ	คำหลักเป็นส่วนประกอบของคำขยาย	หางเสือ ขาหมู หน้าบ้าน
สิ่งประดิษฐ์	คำหลักทำจากคำขยาย	ถุงยาง นาฬิกาทราย หม้อดิน
แหล่งกำเนิด	คำหลักมีแหล่งที่คำขยาย	ลมทะเล อาหารทะเล
วัตถุประสงค์	คำหลักมีไว้สำหรับคำขยาย	รถนักเรียน กระสอบทราย
สิ่งเปรียบเทียบ	คำหลักมีลักษณะเหมือนคำขยาย	ผ้าถุง ลำไยกะโหลก
ผู้เชี่ยวชาญ	คำหลักชำนาญเกี่ยวกับคำขยาย	ช่างไฟ หมอผี แม่เพลง
คน-เพศ/อายุ	คำหลักมีเพศ/อายุเป็นคำขยาย	หญิงสาว ชายหนุ่ม พี่ชาย
คำเรียกญาติ-วัตถุ	คำหลักเป็นเสมือนคำเรียกญาตินั้นของคำขยาย	แม่น้ำ พ่อเมือง ลูกความ
ตัวเลข-ตัวเลข	คำหลักและคำขยายบอกจำนวน	สิบเจ็ด ยี่สิบสอง
ตัวเลข-วัตถุ	คำหลักมีจำนวนเป็นคำขยาย	สี่แยก สามล้อ สองแถว

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รูปแบบบรรดสัมพันธ์	ข้อความเทียบ	ตัวอย่าง
คำนามประสมแบบกึ่งมีไวยากรณ์		
ความหมายพ้องกัน	คำแรกมีความหมายเหมือนกับคำหลัง	รูปภาพ ร่างกาย ภูเขา
ความหมายคล้ายกัน	คำแรกมีความหมายคล้ายคำหลัง	ไข่มุน
ความหมายคู่กัน	คำแรกเป็นสิ่งที่คู่กันกับคำหลัง	ลมฝน
คำนามประสมแบบกึ่งมีไวยากรณ์		
ความหมายร่วมกัน-	คำแรกและคำหลังร่วมกันแสดง	ข้าวแคง ไก่ย่างส้มตำ
คำนามประสมแบบกึ่งมีไวยากรณ์		
-ครึ่งต่อครึ่ง	ความหมายแบบครึ่งต่อครึ่ง	บะหมี่เกี๊ยวหมูแดง หมูเห็ดเป็ดไก่
คำนามประสมแบบไม่มีไวยากรณ์		
หน่วยสมาชิกไม่อาจพิจารณาหาความสัมพันธ์กันในเชิงภาษาศาสตร์ได้		ผีเสื้อ ไล่เดือน

ที่มา: อัญชลี สิงห์น้อย (2546: 110)

นอกจากนี้ อัญชลี สิงห์น้อย (2546: 113 - 119) ได้สรุปยังได้อธิบายถึงความซับซ้อนของคำนามประสมว่า อาจจะมีคำประสมในคำประสม (compound within compound หรือ complex compounds) ความซับซ้อนของคำนามประสมกลุ่มนี้อยู่ที่การพิจารณาระดับชั้นวากยสัมพันธ์ ว่าเป็นแบบอยู่ในระดับที่เท่ากัน หรือต่างกัน และหากต่างกันนั้น แตกต่างกันอย่างไร

อัญชลี สิงห์น้อย (2546) ได้กล่าวถึงขีดจำกัดของความซับซ้อนไว้ ดังต่อไปนี้

คำนามประสมซับซ้อนชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยค (Synthetic nominal compounds)

คำนามประสมซับซ้อนชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยค (Synthetic nominal compounds) หรือนามวลีที่มีโครงสร้างเหมือนประโยค - Sentential noun phrase นี้ พบในคำนามประสมทั้งสองรูปแบบหลัก คือ นาม-กริยา และ กริยา-นาม โดยอาจจะมีหน่วยสมาชิกเป็นคำประสมอีกชั้นหนึ่ง พบว่าในรูปแบบนาม-กริยาสามารถมีระดับชั้นวากยสัมพันธ์ได้ซับซ้อนถึงสี่ระดับ ทว่ายิ่งซับซ้อนมากเท่าไรก็ยิ่งพบได้น้อยเท่านั้น (อัญชลี สิงห์น้อย, 2546: 115 - 116) ดังนี้

คำนามประสมซับซ้อน 2 ชั้น:

ลูกชิ้นทอด = [[ลูก+ชิ้น]+ ทอด]

คำนามประสมซับซ้อน 3 ชั้น:

ลูกชิ้นปลาทอด = [[[ลูก+ชิ้น]+ ปลา] +ทอด]]

คำนามประสมซับซ้อน 4 ชั้น:

ลูกชิ้นปลาชุบแป้งทอด = [[[ลูก+ชิ้น]+ ปลา]+[ชุบ+แป้ง]]+ทอด]]

ในส่วน of คำนามประสมที่มีความซับซ้อนในรูปแบบของ กริยา-นาม พบว่ามีความซับซ้อนได้เพียงแค่ 2 ชั้น (อัญชลี สิงห์น้อย, 2546: 116) แสดงได้ดังนี้

ผักผักรวม [กริยา-คำนามประสม] = [ผัด + [ผัก+รวม]]

คำนามประสมชนิดนามล้วน (noun-noun compounds)

อัญชลี สิงห์น้อย (2546: 117) พบว่า มีคำนามประสมซับซ้อนชนิดนามล้วน (noun-noun compounds) นี้จำนวนไม่น้อยเช่นกัน แต่เท่าที่พบสามารถมีความซับซ้อนได้เพียงสองชั้นเท่านั้น ดังนี้

นาม - [คำนามประสม]

ผ้าขนหนู = [ผ้า+[ขน+หนู]]

[คำนามประสม] - นาม

สามล้อเครื่อง = [[สาม+ล้อ]+เครื่อง]

[คำนามประสม] - [คำนามประสม]

ลูกเสือชาวบ้าน = [[ลูก + เสือ] + [ชาว + บ้าน]]

ชนิดของคำนามประสมที่เป็นหน่วยสมาชิก

อัญชลี สิงห์น้อย (2546: 118) กล่าวว่า ข้อจำกัดของสมาชิคนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นชนิดเดียวกันกับหน่วยที่ใหญ่กว่าก็ได้ จากการสำรวจ คำนามประสมซับซ้อนในภาษาไทย อัญชลีพบว่า หน่วยสมาชิกจะเป็นหน่วยใดก็ได้ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นชนิดเดียวกันกับหน่วยที่ใหญ่กว่าดังต่อไปนี้

[นาม-นาม]-กริยา

หนังสือ-เรียน = [[หนังสือ + เรียน]]

[กริยา-นาม]- [นาม-นาม]

รองเท้าผ้าใบ = [[รอง +เท้า]+[ผ้า + ใบบ]]

การให้นิยาม “คำประสม” “คำซ้ำ” และ “คำซ้อน”

จากการรวมรวมการให้นิยามของ “คำประสม” “คำซ้ำ” และ “คำซ้อน” เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์แยกประเภทของโครงสร้างของคำอุปลักษณะในงานวิจัย ผู้วิจัยพบว่า มีการให้นิยามคำทั้งสาม ดังนี้

1. การให้นิยาม “คำประสม” “คำซ้ำ” และ “คำซ้อน” โดย คำชัย ทองหล่อ (2519)

คำชัย ทองหล่อ (2519: 165-169) กล่าวว่า อักษรที่ประสมกันแล้วออกเสียงมาเป็นหน่วยเสียงเดียว ประกอบด้วยสระตัวเดียวเรียกว่าพยางค์ พยางค์ที่เปล่งออกมาจะเป็นพยางค์เดียวหรือหลายรวมกันก็ตามถ้ามีความหมายเป็นที่รู้กันได้ เรียกว่า คำหรือถ้อยคำซึ่งถ้าเปล่งออกมาเป็นเสียงพูดก็เรียกว่า คำมูล ถ้าเขียนเป็นตัวหนังสือ ก็เรียกว่าคำเขียน คำๆ เดียวจะมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ เช่น

กา	คำเดียว	พยางค์เดียว
กาแฟ	คำเดียว	สองพยางค์
การะเกด	คำเดียว	สามพยางค์
กากนาสูร	คำเดียว	สี่พยางค์
กาญจนมาลา	คำเดียว	ห้าพยางค์

คำเดียวที่มีได้ประสมกับคำอื่นเรียกว่า คำมูล คำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปรวมกันเป็นคำเดียว เรียกว่า คำประสม เช่น

คำมูล	คำมูล	คำมูล	คำประสม
แม่ + บ้าน	-	=	แม่บ้าน
ไฟ + ฉาย	-	=	ไฟฉาย

หมอ	+	ดู	-	=	หมอดู	
พราน	+	นก	-	=	พรานนก	
บรม	+	ราช	+	โอรส	=	บรมราชาโอรส
ราช	+	กรณีย	+	กิจ	=	ราชกรณียกิจ
ทศ	+	พิธ	+	กรรม	=	ทศพิธกรรม

คำมูลที่นำมารวมกันเป็นคำประสมจะใช้คำภาษาเดียวกันหรือต่างภาษาประสมกันก็ได้ คือ ไทย + ไทย, ไทย + เขมร, ไทย+บาลี, ไทย + สันสกฤต, บาลี + สันสกฤต, เขมร + บาลี, บาลี+ บาลี, สันสกฤต + สันสกฤต ก็ได้ เช่น

คำมูล		คำมูล		คำประสม	หมายเหตุ
พ่อ	+	ตา	=	พ่อตา	ไทย + ไทย
บาน	+	เย็น	=	บานเย็น	ไทย + ไทย
โรง	+	เรียน	=	โรงเรียน	ไทย + ไทย
หลัก	+	ฐาน	=	หลักฐาน	ไทย + บาลี
แขก	+	ยาม	=	แขกยาม	ไทย + บาลี
ราช	+	วัง	=	ราชวัง	บาลี + ไทย เป็นต้น

ได้กล่าวมาแล้วว่า คำประสมนั้นเกิดจากคำมูลตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปรวมกัน แล้วเกิดมีความหมายขึ้นอีกอย่างหนึ่ง หรือมีความหมายคงเดิม แต่เน้นความหมายให้กระชับขึ้น หรือกำหนดความหมายให้อยู่ในกรอบจำกัด เช่น เรือนหอ คชสาร เสือสด ผมเฝ้า หนทาง ลู่ทาง วิถีทาง ฯลฯ

คำประสมแบ่งออกเป็น 5 ชนิดตามวิธีที่นำมารวมกัน คือ

1. คำประสมที่เกิดจากคำมูลซึ่งมีรูป, เสียง และความหมายต่างกัน แต่เมื่อประสมกันแล้วทำให้เกิดความหมายใหม่ขึ้นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ตรงกับคำเดิมแต่ละคำ เช่น

พ่อ = ฝั่งของแม่, ตา = พ่อของแม่, พ่อตา = พ่อของเมีย

มือ = อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกาย, ลิง = สัตว์ชนิดหนึ่ง, มือลิง = ไม่สำหรับติดข้างเรือ
อยู่ระหว่างกงหรือต่อจากกง เป็นต้น คำเหล่านี้เป็นคำประสมชนิดหนึ่ง ซึ่งคำชนิดนี้ยังมีอีกมาก เช่น
ลูกเขย แม่น้ำ ลูกไม้ พ่อครัว แม่ยาย เสือป่า แมวมอง ฯลฯ

2. คำประสมที่เกิดจากคำมูลซึ่งมีรูป, เสียง, และความหมายแตกต่างกัน เมื่อประสมกันแล้ว
ทำให้เกิดความหมายใหม่ขึ้นอีกอย่างหนึ่ง แต่ยังคงรักษาความหมายของคำเดิมแต่ละคำไว้ เช่น

ตี = ทำร้าย, ชิง = แย่งเอาไป, ตีชิง = ทำร้ายแล้วแย่งเอาทรัพย์สินไป

วิ่ง = เล่นไป, รอก = เครื่องผ่อนแรงชนิดหนึ่ง, วิ่งรอก = วิ่งผูกเชือกไปตามรอก

ครีမ် = กระทบใจ, ใจ = จิต, ครีမ်ใจ = กระทบใจ

เป็นต้น

คำเหล่านี้จัดเป็นคำประสมชนิดที่สอง เป็นคำที่มีความหมายตามรูปเดิม แต่เพราะเหตุที่
รวมกันเข้าเป็นคำเดียว จึงมีความหมายใหม่ซึ่งผิดกับคำเดิมที่แยกกันอยู่แต่ละคำ คำประสมชนิดนี้ยัง
มีอีกมาก

3. คำประสมที่เกิดจากคำมูลซึ่งมีรูป, เสียง, และความหมายที่เหมือนกัน เมื่อระสม
กันแล้ว ทำให้มีความหมายผิดไปจากคำเดิมที่ยังมิได้ประสมกัน แต่ยังคงรักษาความหมายของคำ
เดิมแต่ละคำไว้ เช่น สูงๆ ต่ำๆ คำๆ ขาวๆ ยาวๆ สั้นๆ ฯลฯ คำประสมพวกนี้ บางคำก็มีความหมาย
เป็นลบ บางคำมีความหมายเป็นบวก เช่น “แดง” หมายถึงสิ่งที่มีลักษณะเป็นสีแดง แต่ “แดงๆ” บอก
ลักษณะที่มีสีอ่อนลงไป “เร็ว” หมายถึงรีบหรือด่วน แต่ “เร็วๆ” หมายถึงรีบหรือด่วนยิ่งขึ้น ทั้งนี้
ต้องรู้ลักษณะการใช้คำจึงจะเข้าใจความหมายของแต่ละคำได้ถูกต้อง คำประสมชนิดนี้มักใช้ไม่ยัก
แทนคำหลังเพราะมีคำที่มีรูปซ้ำกับคำหน้า

4. คำประสมที่เกิดจากคำมูลที่มีรูปละเสียงต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนกันเมื่อ
ประสมกันแล้วมีความหมายไม่เปลี่ยนแปลง คือคงมีความหมายเท่ากับคำเดิมที่มีได้ประสมกัน เช่น
คัดเลือก อ่อนวอน ว่ากล่าว พุดจา ถ้อยคำ รวบรวม แค้นเคือง คร่ำครวญ เน่นำ อ่อนเพลีย เป็นต้น

การนำคำซึ่งมีความหมายเหมือนกันมาประสมกัน ก็เพื่อให้มีอีกคำหนึ่ง
คำจำกัดความของอีกคำหนึ่ง หรือเพื่อกำหนดความหมายของอีกคำหนึ่งให้อยู่ในกรอบจำกัด เช่น
แก่นสาร กษสาร ถิ่นฐาน หลักฐาน ห้วนเกรง ห้วนไหว ลาดตระเวน วิถีทาง เป็นต้น

5. คำประสมที่เกิดจากคำมูล ซึ่งมีรูป, เสียง และความหมายต่างกัน แต่ตัดพยางค์หรือย่นพยางค์ของคำให้สั้นเข้าแต่ความหมายคงมีเท่ากับคำเดิมที่ยังมิได้ตัด เช่น

จิโรจน์	มาจาก	จรัส +	โรจน์ (รุ่งเรือง)
ชันษา	มาจาก	ชันม +	พรรษา (อายุ)
สถาผล	มาจาก	สถาพร +	ผล (ผลอันยั่งยืน)

นอกจากนี้ คำซ้ำ ทองหล่อ (2519: 169) ยังกล่าวอีกว่า

1. คำประสมนี้ ภาษาบาลีและสันสกฤตเรียกว่าคำสมาส เพราะฉะนั้นบรรดาคำสมาสที่เรานำมาจากภาษาบาลีสันสกฤตก็ดี หรือ คำบาลีสันสกฤตที่เราเอามาประสมใช้เองก็ดี นับว่าเป็นคำประสมทั้งสิ้น

2. ถ้าใช้คำไทยประสมกัน ต้องเรียงคำตามระเบียบภาษาไทย เช่น วังหลวง เมืองหลวง ลูกหลวง ฯลฯ ถ้าใช้คำบาลีสันสกฤตประสมกัน ต้องเรียงคำตามระเบียบของภาษาบาลีและสันสกฤต เช่น ราชนิเวศน์ (วังหลวง)

2. การให้นิยามคำประสม และ คำผาน โดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2546)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546: 79- 80) กล่าวว่าเราสามารถจำแนกหน่วยคำตามความเป็นอิสระออกเป็นหน่วยคำอิสระและหน่วยคำไม่อิสระ ซึ่งจำแนกตามแนวภาษาศาสตร์ ดังนี้ หน่วยคำอิสระ หน่วยคำที่เกิดตามลำพังได้ หรือสามารถนำไปใช้เป็นคำโดยไม่ต้องเปลี่ยนรูปเลย เช่น นก บ้าน สวย ในภาษาไทยเป็นต้น

หน่วยคำไม่อิสระ คือ หน่วยคำที่ไม่เกิดตามลำพัง ต้องเกาะอยู่กับหน่วยคำอื่น หน่วยคำเดิมทั้งหลายมักเป็นหน่วยคำไม่อิสระ เช่น การ- ในภาษาไทย ในคำว่า การพัฒนา การประชุม เป็นต้น หรือ คำว่า –กร ในภาษาเขมรที่ภาษาไทยยืมเข้ามา ในคำว่า จิตกร กรรมกร วิทยากร เป็นต้น

คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระกับหน่วยคำไม่อิสระ ภาษาอังกฤษมีคำประเภทนี้

มากและสร้างคำโดยใช้หน่วยคำเดิม นอกจากนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546:89) ยังได้ให้ความหมายของการรวมคำไว้ดังนี้

คำประสม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2546: 89) กล่าวว่า คำประสม คือ คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระสองหน่วยคำขึ้นไป เช่น แม่น้ำ พิมพ์ดีด เปลี่ยนแปลง ตู้นั่น เป็นต้น คำผสมมีความหมายเฉพาะตัว ที่ไม่ตรงกับทั้งสองหน่วยคำนัก แต่มีคำอยู่ข้าง เช่น “แม่” ใน แม่น้ำ ไม่ได้หมายถึง “แม่” แต่ หมายถึง “ใหญ่” “สำคัญ” ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของคำว่าแม่

คำผสม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2546: 89) กล่าวว่า คำผสม คือ คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระกับหน่วยคำไม่อิสระ ภาษาอังกฤษพบคำประเภทนี้มากและสร้างคำโดยการเติม(affix) จะทำให้เกิดคำผสม เช่น beautiful (beauty-ful) เป็นต้น หรือเป็นกระบวนการผันคำ เช่น play, played เป็นต้น

นอกจากนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546: 90) ยังกล่าวอีกว่า คำที่เกิดจากกระบวนการผันคำ หรือ การเติมวิภัติปัจจัยก็จัดเป็นคำผสมด้วย เช่น plays, played เป็นต้น

3. การวิเคราะห์คำในภาษาไทย โดย ประยูทธ กุยสาคร (2527)

ประยูทธ กุยสาคร (2527: 106-107) ในการวิเคราะห์คำในภาษาไทย กล่าวว่า การสร้างคำที่นำหน่วยคำอิสระตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาประสมกันให้เกิดเป็นคำใหม่ขึ้นใช้ในภาษานั้น ได้แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ตามแนวของ Marry A. Haas ดังนี้

3.1 คำประสมที่ยึดเอาคำกริยาเป็นหลัก (Verb centered) คือ ความหมายจะหนักที่คำกริยา ส่วนคำอื่นๆ เป็นคำเสริม ตัวอย่างเช่น ตายใจ ตั้งใจ ใจดี ปากจัด ปากหวาน เป็นต้น

3.2 คำประสมที่ยึดเอาคำนามเป็นหลัก (Noun centered) คือ ความหมายจะหนักที่คำนาม ส่วนคำอื่นๆ เป็นคำเสริม ตัวอย่างเช่น ของกิน ของแข็ง ยาถ่าย เป็นต้น

ดังนั้นคำใดเป็นคำหลักนั้นต้องพิจารณาตามความหมายของคำเป็นหลัก

ผลงานวิเคราะห์ด้านอุปลักษณะและงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1. อุปลักษณะสงครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย จิตติมา จารยะพันธุ์ (2539)

จิตติมา จารยะพันธุ์ (2539) ได้ศึกษาอุปลักษณะ สงครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่สะท้อนให้เห็น ทศนะของคนไทยที่มีต่อกีฬา ในการศึกษาใช้ข้อมูลข่าวกีฬา 10 ชนิด ได้แก่ ฟุตบอล รักบี้ บาสเกตบอล ฟุตบอล ยูโด มวย ตะกร้อ วอลเลย์บอล เทนนิส และ กอล์ฟ ซึ่งลงพิมพ์ใน หนังสือพิมพ์ทั่วไป ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และ หนังสือพิมพ์ข่าวกีฬาโดยเฉพาะ ได้แก่ สยามกีฬา โลกกีฬา มวยสยาม โดยเก็บรวบรวมข่าวในช่วงการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ระหว่างเดือนธันวาคม 2538 ถึง เดือนมกราคม 2539 ได้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 205 ชิ้นข่าว ในการรวบรวมข้อมูลอุปลักษณะสงครามจากเนื้อข่าวกีฬา ผู้วิจัยใช้ประโยคทดสอบความหมายเกี่ยวกับการทำสงครามใน การคัดเลือก

ผลการวิจัยพบว่า มีรูปภาพที่แสดงอุปลักษณะสงครามจำนวนทั้งสิ้น 247 หน่วย เป็นรูปภาพที่แสดงอุปลักษณะสงคราม โดยตรงจำนวน 49 หน่วย และ รูปภาพที่แสดงอุปลักษณะสงครามโดยร่วมจำนวน 198 หน่วย เมื่อวิเคราะห์เป็นร้อยละ (%) ของความถี่ของการใช้รูปภาพที่แสดงอุปลักษณะต่อปริมาณ คำในข่าวกีฬาทั้ง 10 ชนิด ได้พบว่ากีฬาแต่ละชนิดมีความถี่ ของการใช้รูปภาพที่แสดงอุปลักษณะสงครามมากน้อยแตกต่างกัน โดยประเภทกีฬาที่มีการกระทบกระทั่งมีความถี่ของการ ใช้รูปภาพที่แสดงอุปลักษณะสงครามมากกว่ากีฬาที่ไม่มีการ กระทบกระทั่ง และกีฬาที่มีการแข่งขันเป็นทีมมีความถี่ของ การใช้อุปลักษณะสงครามมากกว่ากีฬาที่แข่งขันเป็นบุคคล จึงอาจสรุปผลการวิจัยได้ว่า คนไทยมองเห็นความเป็นสงคราม ในกีฬาแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการแข่งขัน กีฬาที่สำคัญสองประการ คือ ลักษณะของการกระทบกระทั่งขณะ แข่งขันกีฬา และ ลักษณะของการแข่งขันเป็นทีม จึงสามารถ จัดลำดับกีฬา 10 ชนิดตามความมากน้อยของคุณสมบัติความเป็นสงครามได้ ดังนี้ มวย บาสเกตบอล ฟุตบอล ฟุตบอล รักบี้ ตะกร้อ วอลเลย์บอล เทนนิส ยูโด และ กอล์ฟ

2. อุปลักษณะเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องเวลาในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ Dale Kvalheim (2000)

Dale Kvalheim (2000) ได้ศึกษางานวิจัยมโนอุปลักษณะของเวลาแบบข้ามภาษา คือ ภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษมีจุดประสงค์ในการวิจัยคือ วิเคราะห์รูปภาพแสดงอุปลักษณะของเวลา ระบุมโน- อุปลักษณะของเวลาที่แสดงโดยรูปภาพแสดงอุปลักษณะ เปรียบเทียบจำนวนและชนิดและรูปภาพ แสดงอุปลักษณะของเวลาในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในงานวิจัยชิ้นนี้ เก็บข้อมูลจากน

นิยายภาษาอังกฤษเรื่อง 2001: A Space Odyssey ของ Arthur C. Clarke และนวนิยายเรื่องดังกล่าวที่เป็นฉบับแปลภาษาไทยของ ลักขณรงค์ ในการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรูปภาพแสดงอุปลักษณ์ของเวลาทั้งหมดที่ปรากฏในแหล่ง ข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์หา มโนอุปลักษณ์ในทั้งสองภาษาในขั้นสุดท้าย จะทำการวิเคราะห์ เจริญปริมาณและหาข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า มโนอุปลักษณ์ที่วิเคราะห์ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ได้แก่ "เวลาคือวัตถุเคลื่อนที่" "เวลาคือผู้สังเกต-การณ์ที่เคลื่อนที่" "เวลาคือภาชนะบรรจุสิ่งของ" "เวลาคือทรัพยากร" "เวลาคือผู้ครอบครอง" "เวลาคือสถานที่" และ "เวลาคือเงินตรา" อย่างไรก็ตาม มโนอุปลักษณ์ "เวลาคือสถานที่" ไม่พบในภาษาไทย มโนอุปลักษณ์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ "เวลาคือภาชนะบรรจุสิ่งของ" เวลาคือทรัพยากร "เวลาคือวัตถุเคลื่อนที่" มโนอุปลักษณ์ ที่พบน้อยที่สุดคือ "เวลาคือผู้ครอบครอง"

3. มโนอุปลักษณ์ซึ่งเป็นที่มาของการใช้คำว่า หน้า ในภาษาไทย มาร์การเรต อูโฆมกุล : (2542)

มาร์การเรต อูโฆมกุล (2542) ได้ศึกษาสำนวนไทยที่มีคำว่า หน้า และได้ทำ ความเข้าใจอย่างถี่ถ้วนว่าสำนวนเหล่านี้ถูกใช้ในบริบทของชีวิตประจำวัน วันอย่างไร ผลการวิเคราะห์การใช้สำนวนที่มีคำว่า หน้า ได้ สนับสนุนข้อหักล้างแนวคิดที่ว่า ความหมายของสำนวนไม่อาจวิเคราะห์ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งความหมายของสำนวนซึ่งเป็นผลจากการใช้ อุปมัยมิใช่จะไม่มีหลักเกณฑ์สิ่งที่เป็นที่มาของความสัมพันธ์ระหว่าง ความหมายตามตัวอักษรกับความหมายของสำนวนนั้น ส่วนหนึ่งเป็น เพราะมโนอุปลักษณ์ โดยมโนอุปลักษณ์นี้ เป็นพื้นฐานของการร่าง รูปแบบของกระบวนการความคิดจากขอบเขตหนึ่ง (ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น) สู่วัฏจักรความคิดของอีกขอบเขตหนึ่ง (ซึ่งเป็นเป้าหมาย) ในขั้นต้นเป็นการพรรณนาภาพรวมของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งรวมถึงการออกแบบงานวิจัย ขบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการบรรยายทฤษฎีและวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานการวิจัยนี้ โดยอภิปรายเป็นพิเศษในเรื่องของ หน้า ซึ่งถูกใช้ในรูปของอุปลักษณ์และความสัมพันธ์ของ หน้า กับเรื่องของความละเอียดที่ปรากฏในวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ ยังได้อธิบายกระบวนการความคิดในเรื่องสำนวนและแนวทาง การศึกษาภาษาศาสตร์แบบมโนอุปลักษณ์อย่างละเอียดอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากสำนวนของคำว่า หน้า ที่รวบรวมได้ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าความหมายของ สำนวนไทยที่ใช้คำว่า หน้า เป็นผลมาจากการที่คนไทย มีความรู้แบบสารานุกรมในกระบวนการความคิดที่เกี่ยวข้อง กับความหมายของสำนวนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อคำว่า หน้า ถูกใช้ในลักษณะของอนุนามนัยสำหรับบุคคล โดย รายละเอียด (หรือข้อ

แตกต่าง ของอนุนามมัยนี้ จะใช้ อย่างเจาะจงกับลักษณะบางประการของบุคคล กล่าวคือ ในรูปของ บุคคลลักษณะรูปร่าง เกียรติยศ และอารมณ์ ของผู้นั้น

ผลการวิจัยพบว่า ในการวิเคราะห์คำว่า หน้า ที่ใช้ในภาษาไทย ทำให้เห็นว่า กระบวน ความคิดของความละเอียดปรากฏ เป็นความหมายให้เห็นเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออก ถึง ความรู้สึกกายพฤติกรรมที่ปรากฏที่แสดงถึงความละเอียด หรือเพื่อปกป้องความละเอียด หรือ ปฏิกริยา ตอบสนอง ต่อความละเอียด ผู้วิจัยได้รวบรวมสำนวนทั้งหมด ที่เกี่ยวข้องกับความละเอียดภายใต้ กรอบที่เป็นหมวดหมู่ของ สาเหตุของความละเอียด ปฏิกริยาต่อความละเอียดและ พฤติกรรมที่ พยายามลบเลือนความละเอียดนี้ การศึกษานี้สนับสนุนแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ เชิงปริมาณที่ว่า วิธี ที่มนุษย์สร้างกระบวนความคิดจาก ประสบการณ์ชีวิตของตนนั้น มีผลอำนวยต่อความหมาย ซึ่ง แสดงออกในทางภาษา

ผลที่ได้นี้ให้นำหนักต่อหลัก การทางภาษาศาสตร์ เชิงปริมาณที่ว่าความหมายมีรากฐานมา จากประสบการณ์ของมนุษย์เอง ซึ่งมี นัยว่า ภาษาและความคิดมีผลเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ต่อกันและ กัน

จากการสำรวจการวิเคราะห์งานวิจัยด้านอุปลักษณ์และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง พบว่า แม้จะมี ผู้ทำการวิจัยด้านอุปลักษณ์ในด้านต่างๆ นั้นแตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การวิเคราะห์ อุปลักษณ์ในนวนิยาย และคำที่ปรากฏเป็นอุปลักษณ์ในบริบทนั้น เป็นเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้อุปลักษณ์จากนวนิยายของทมยันตีในด้าน ชนิดของคำ โครงสร้างคำ และการจัด หมวดหมู่ของสิ่งที่เกิดเป็นอุปลักษณ์อีกด้วย

การจัดหมวดหมู่ตามความหมายประจำรูปภาษา

เนื่องจากอุปลักษณ์ที่ปรากฏในบริบทนั้นมีความที่ไม่ตรงตามความหมายประจำ ซึ่งเป็นความหมายหลักตามพจนานุกรมได้กล่าวไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การจัดหมวดหมู่เพื่อให้ เห็นความหมายประจำที่แท้จริงของคำนั้นๆ

รินดา วราวุฒิ (2549: 56) ได้จัดหมวดหมู่เรื่องความสัมพันธ์ทางด้านอรรถศาสตร์ของ นามวลี และได้สรุปความสัมพันธ์ทางด้านอรรถศาสตร์ของนามวลีไว้หลายชนิด จากการศึกษา

ความสัมพันธ์ทางด้านอรรถศาสตร์ของนามวลี รินดา วราวุฒิ (2549) ได้กล่าวถึง Girju et al. (2004: 3) ซึ่งได้สรุปความสัมพันธ์ทางด้านอรรถศาสตร์ไว้ทั้งสิ้น 35 ชนิด เช่น

ANIMATE หมายถึง สิ่งมีชีวิตต่างๆที่สามารถแสดงอาการท่าทางได้

KINSHIP หมายถึง ลำดับญาติ พี่ น้อง พี่ชาย น้องสาว เป็นต้น

PROPERTY/ATTRIBUTE-HOLDER หมายถึง ลักษณะเด่นของสิ่งนั้น เช่น สี สัน ความสวยงาม

AGENT หมายถึง ผู้กระทำ ในประโยค

TEMPORAL หมายถึง ช่วงเวลา หรือ สถานการณ์หนึ่ง ที่มีความสำคัญ

ซึ่งเหล่านี้ เป็นลักษณะการจัดหมวดหมู่ประเภทหนึ่งตามความสัมพันธ์ทางด้านอรรถศาสตร์ของนามวลี โดยผู้วิจัยได้ยึดเป็นแนวทางในการจัดหมวดหมู่ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยเช่นกัน

สรุป

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม เริ่มจากการศึกษาการผลงานวิเคราะห์เกี่ยวกับวรรณกรรมของทมยันตี พบว่า มีการวิเคราะห์ผลงานวรรณกรรมของทมยันตีอย่างกว้างขวาง แต่ทว่า ในการวิเคราะห์ส่วนใหญ่เน้นเป็นการวิเคราะห์เชิงสังคมศาสตร์ ว่าด้วยบทบาทที่มีต่อสังคมการเมือง และวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นคนละด้านกับที่ผู้วิจัยตั้งใจจะศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลงานวิเคราะห์ด้านภาษาในผลงานวรรณกรรมอื่นๆ ซึ่งพบว่า มีการศึกษาอย่างแพร่หลายเช่นกันทั้งการวิเคราะห์วรรณกรรม ด้านร้อยแก้วและร้อยกรอง อย่างไรก็ตาม ยังมิได้มีการวิเคราะห์เรื่อง อุปลักษณ์ โดยตรง ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ในงานวรรณกรรมที่ได้รับความนิยม น่าจะมีการนำการใช้อุปลักษณ์ มาใช้เพื่อทำให้ชิ้นงานวรรณกรรมมีคุณค่า เพิ่มอรรถรสให้น่าอ่านยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยตัดสินใจที่จะศึกษา อุปลักษณ์ ที่พบในนวนิยายของทมยันตี ดังนั้น เพื่อให้การคัดเลือกอุปลักษณ์ถูกต้องแม่นยำ ผู้วิจัยจึงได้ทบทวน การให้นิยาม “อุปลักษณ์” ซึ่งพบว่ามีให้นิยามจากหลายแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยตัดสินใจเลือกการให้นิยามของ ชุมสาย สุวรรณชมภู (2540) เนื่องจาก มีการใช้ความหมายอุปลักษณ์ชัดเจน ไม่คลุมเครือ และมีการให้กำหนดความหมายของอุปลักษณ์โดยนัย (Implicit metaphor) ซึ่งเป็นอุปลักษณ์ที่พบมากในการวิจัยครั้งนี้ ในขณะที่นิยามอุปลักษณ์อื่นๆ ไม่ได้กำหนดอุปลักษณ์โดยนัยไว้

นอกจากการวิเคราะห์เพื่อหาอุปลักษณ์ในนวนิยายแล้ว ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ชนิดของคำของอุปลักษณ์ที่ผู้วิจัยพบในนวนิยายทั้งห้าเรื่องด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการให้ความหมายชนิดของคำ เพื่อกำหนดเป็นขอบเขตของความหมายของชนิดของคำ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมจากทฤษฎีไวยากรณ์ภาษาไทยหลากหลายทฤษฎี เนื่องจากอุปลักษณ์นั้นปรากฏเป็นคำที่มีโครงสร้างแบบต่างๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมาสามารถใช้เกณฑ์ของ Kitima Indrambarya (1993) และ วิจินตน์ ภาณุพงษ์ (2541) ได้

ผู้วิจัยตัดสินใจเลือกการแบ่งชนิดของคำและเกณฑ์การแบ่งโดยวิเคราะห์ชนิดของคำตาม Kitima Indrambarya (1993) 3 วิธี และ วิจินตน์ ภาณุพงษ์ (2541) 1 วิธี รวมทั้งสิ้น 4 วิธีการด้วยกันได้แก่

1. การทดสอบชนิดของคำด้วยการยอมรับรูปปฏิเสธ “ไม่” ในคำหลักของภาคแสดง (The Root predicate with the negation word ไม่) เพื่อแยกคำกริยาในปริบท
2. การยอมรับคำบ่งชี้เป็นส่วนขยาย เพื่อแยกคำนามออกจากคำบุพบท
3. การใช้คำบ่งเวลา “จะ” นำหน้ากริยา เพื่อแยกคำกริยาออกจากปริบทเพราะคำบ่งเวลา จะใช้นำหน้าคำกริยาตาม วิจินตน์ ภาณุพงษ์ (2541:42))
4. นอกจากนี้การวิเคราะห์คำคุณศัพท์ (Adjective) คำคุณศัพท์ (Adjective) ทำหน้าที่เป็นคำหลักในคุณศัพท์วลี Kitima Indrambarya (1994:70) อ้างถึง (Saranya Savatmalaya, 1989: 165)

ผู้วิจัยสรุปว่า หากคำอุปลักษณ์ใดพบคำที่อยู่ในกลุ่มคำคุณศัพท์ที่ Saranya Savatmalaya (1989) กล่าวไว้ ได้แก่ แรก หลาย ทุก ก็ บ้าง 0-9 เลขลำดับที่ (ที่ 1- ที่ n. (โดยที่ n หมายถึง ตัวเลข) และ จำนวนเลขตามหลัก เช่น สิบ ร้อย พัน ผู้วิจัยจะกำหนดให้คำอุปลักษณ์นั้นๆ มีชนิดของคำเป็นคำคุณศัพท์

ผู้วิจัยยังได้ทบทวนการให้การนิยาม “คำประสม” และ “คำพยาน” เนื่องจากในงานวิจัยของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโครงสร้างของคำอุปลักษณ์ว่า เป็นการประกอบคำเช่นไร ซึ่งผู้วิจัยยึดการวิเคราะห์การประกอบคำตาม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546)

เนื่องจากในงานวิจัยเล่มนี้ มีการวิเคราะห์ทั้งการหาผู้ประพันธ์ที่ได้รับการนิยาม บทประพันธ์หรือนวนิยายที่ได้รับความนิยมของผู้ประพันธ์หรือ ทมยันตี การวิเคราะห์หาอุปลักษณ์ในนวนิยายทั้งห้าเรื่อง รวมทั้งการนำอุปลักษณ์มาศึกษาต่อในส่วนของชนิดของคำ และโครงสร้างของอุปลักษณ์ ผู้วิจัยจึงขอเสนอวิธีการวิจัยโดยละเอียดในบทที่ 3 ต่อไป